

ISSN (Print): 2304-5809
ISSN (Online): 2313-2167

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 6 (46) червень, 2017 р.

Редакційна колегія журналу

Базалій Валерій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Балашова Галина Станіславівна – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Гриценко Дмитро Сергійович – кандидат технічних наук (Україна)
Змерзлий Борис Володимирович – доктор історичних наук (Україна)
Іртіцаєва Інна Олександрівна – доктор економічних наук (Україна)
Кокотівкін Сергій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лавриненко Юрій Олександрович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лебедева Надія Анатоліївна – доктор філософії в галузі культурології (Україна)
Морозенко Дмитро Володимирович – доктор ветеринарних наук (Україна)
Наумовіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук (Україна)
Нетюхайло Лілія Григоріївна – доктор медичних наук (Україна)
Пекліна Галина Петрівна – доктор медичних наук (Україна)
Писаренко Павло Володимирович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Раманенкова Юлія Вікторівна – доктор мистецтвознавства (Україна)
Севостьянова Наталія Іларіонівна – кандидат юридичних наук (Україна)
Стратонов Василь Миколайович – доктор юридичних наук (Україна)
Шаванов Сергій Валентинович – кандидат психологічних наук (Україна)
Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович – доктор технічних наук (Україна)
Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук (Україна)
Шапошнікова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук (Україна)
Шепель Юрій Олександрович – доктор філологічних наук (Україна)
Шерман Михайло Ісаакович – доктор педагогічних наук (Україна)
Шпота Галина Євгенівна – кандидат педагогічних наук (Україна)
Яковлев Денис Вікторович – доктор політичних наук (Україна)

Міжнародна наукова рада

Arkadiusz Adamczyk – Professor, dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Assistant Professor (Georgia)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глуценко Олесь Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Росія)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Шевцова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:
Національній бібліотечі України імені В.В. Вернадського,
Науковій електронній бібліотечі Elibrary.ru, Polish Scholarly Bibliography

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
РИНЦ, ScholarGoogle, OAJI, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.
Index Copernicus (IC™ Value): 4.11 (2013); 5.77 (2014); 43.69 (2015)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 18987-7777Р від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.

Президент України Петро Порошенко підписав Указ щодо забезпечення права громадян України на безвізові поїздки до Євросоюзу. Як відомо, 22 травня 2017 року Офіційний журнал ЄС опублікував рішення щодо скасування віз для громадян України та тим самим визначив дату початку безвізових поїздок. Безвізовий режим набув чинності в ніч на 11 червня 2017 року.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та редакції журналу.

ЗМІСТ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Марченко Д.Г., Філімонова А.А.
Якісні зміни у ультраструктурі
шлуночкового міокарда
ембріонів щурів протягом
18-20-ї доби пренатального онтогенезу
за умов хронічної дії алкоголю.....1

ГЕОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Kroshko Yu.V., Koval'chuk M.S.
Formation and development
of the Lower Cretaceous
and middle Paleogene river valleys
within the central part
of the Ukrainian shield.....5

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

- Квиникадзе Г.С.
Концептуалізація гео економічних
угроз в малих країнах с перехідної
економікою [Кейс Грузія].....10
- Пушкар Б.Т., Пушкар З.М.
Просторові зв'язки міста Тернопіль.....15

МЕДИЧНІ НАУКИ

- Катеренчук О.І.
Діагностична цінність фазових
портретів ЕКГ в практиці
сімейного лікаря.....19

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

- Аігус О.М.
Проблема дефініції романтизму:
історіографічний аспект.....24

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

- Кольцов В.М.
Вплив протестних суспільно-політичних
рухів і організацій на формування
політичної опозиції в сучасних
країнах Вишеградської групи
(70-80 роки ХХ століття).....28
- Литвинова Г.А.
Политика информационная,
медиаальная и коммуникационная
в современном научном дискурсе.....33
- Марусик Ю.В.
Неврегульована міграція як сучасний
політичний інструмент.....38
- Семчишин С.І.
Конструктивістське прочитання
суверенітету в теорії
міжнародних відносин.....44

- Ткач Б.А.
Інституціональні форми
політичної відповідальності
в Європейському Союзі.....50

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ
ТА СПОРТ

- Бугаевский К.А.
Изучение ряда антропометрических
значений, морфологических
показателей и мотивации
у молодых женщин, занимающихся
оздоровительным фитнесом.....55

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

- Кряжев П.В.
Запровадження і розповсюдження
португальських феодальних
маєтків в колоніальній Бразилії 60
- Песоцький М.М.
Національно-визвольні змагання
македонського народу останньої
третьої ХІХ – початку ХХ століття
за оцінкою Стрельчук Н.В.....65
- Петрик Н.Р.
Процес становлення Музею
історично-воєнних пам'яток
Наукового товариства імені Шевченка
та формування його колекцій (перша
половина ХХ століття).....70
- Поріцька О.А.
Особливості побуту сучасної сільської
Закарпатської сім'ї в умовах
мультиетнічності (за матеріалами
експедиційних досліджень).....75

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

- Бережнюк М.М.
PRO et CONTRA застосування
емоційної мови в аргументації.....80
- Туренко В.Е.,
Соболь Т.В., Ярмолицька Н.В.
Особливості філософської освіти
у вузах скандинавських країн:
постановка питання.....87

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

- Барабаш Н.П.
Проблемні аспекти закріплення поняття
«землі промисловості, транспорту,
зв'язку, енергетики, оборони та іншого
призначення» у законодавстві України.....91
- Богомолова Н.М.
Застосування антидемпінгових,
компенсаційних та спеціальних
заходів у сфері
зовнішньоекономічної діяльності.....96

Ведикдан Ю.В. Дальтон-план як один із методів навчання учнів самостійно мислити, розвивати самодіяльність та ініціативність.....	214	Новик І.М., Онянова Т.В. Особливості формування предметно-ігрового середовища ДНЗ	264
Вінтюк Ю.В. Принципи формування професійної компетентності майбутніх психологів.....	216	Носкова М.В. Нормативно-правова база щодо використання інформаційних технологій у освіті України.....	267
Дубова С.В. Концептуальні питання викладання дисципліни «Електронний документообіг» у вищих навчальних закладах гуманітарного спрямування.....	222	Ольхова Н.В. Акмеологічні технології у підготовці майбутніх учителів до комунікативної діяльності.....	271
Ковальчук В.І., Вітюк О.О., Циганок О.П. Роль самоосвіти в професійному становленні майбутніх екологів.....	226	Паваншина Н.Б. Зміст професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку.....	275
Косіао М.Ю. Особливості туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних зкладах України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: регіональний аспект.....	230	Падамарчук В.М. Проблеми виховання особистості засобами музичного мистецтва: сучасний стан.....	279
Кравченко Т.П. Специфіка розвитку необхідних фізичних якостей учня для проведення туристичної подорожі.....	235	Подчерняева Н.Д. Досвід роботи євроклубів загальноосвітніх навчальних закладів з організації та проведення днів толерантності.....	283
Куліш І.Д. Розвиток довірливого ставлення дітей до дорослих в ранньому онтогенезі.....	239	Приймак С.Г. Структура серцевого ритму та судинний тонус в залежності від фізичної працездатності студентів.....	287
Лотфі Гаруді Г.С. Білінгвальна комунікативна компетентність, шляхи та методи її формування.....	243	Рудницька-Юрійчук І.Р. Релігійне виховання як один із основних напрямків виховання в українському дитячому садку в українській діаспорі США та Канади.....	292
Марков Д.Ф. Сучасні тенденції та умови розвитку художньо-творчого потенціалу в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя технологій.....	247	Смірнов С.В. Педагогічні умови компетентісного наставництва, орієнтованого на професійну підготовку військових фахівців.....	296
Мірошніченко А.А. Методика формування фахових командирських компетентностей майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення загальновійськових дисциплін.....	251	Степанов С.П., Білявець С.Я. Особливості дослідно-експериментальної роботи з формування спеціальних умінь ідентифікації у майбутніх офіцерів-прикордонників.....	300
Міськевич А.В. Сучасний стан підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в системі вищої освіти.....	256	Суховієнко Н.А. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування узагальнень у дітей старшого дошкільного віку.....	306
Наконечна О.В. Структура емоційного інтелекту соціальних педагогів та соціальних працівників.....	260	Химич Н.Є. Підготовка студентів спеціальності «Дошкільна освіта» до духовно-морального виховання дітей дошкільного віку.....	311

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ІГРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДНЗ

Новик І.М., Онянова Т.В.

Педагогічний інститут

Київського університету імені Бориса Грінченка

У статті визначено сутність та ознаки предметно-ігрового середовища у ДНЗ; з'ясовано особливості його правильної організації та досліджено роль гри на розвиток дитини дошкільного віку.

Ключові слова: гра, предметно-ігрове середовище, розвиток, дошкільник.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти дошкільні навчальні заклади функціонують і розвиваються в умовах нестабільної соціально-економічної й освітньої ситуації. І це не може не вплинути на розвиток їх предметно-розвивального середовища, зокрема, ігрового як частини освітнього процесу. Педагогічна громадськість усвідомлює необхідність змін у навчально-виховному процесі ДНЗ. Тому пошуки шляхів удосконалення й підвищення його ефективності тісно пов'язані з розробкою предметно-середовищних моделей організації педагогічної взаємодії з дітьми в умовах ДНЗ.

Вважаємо за необхідне зазначити, що різноманітні освітні програми навчання і виховання дітей дошкільного віку дають рекомендації щодо предметного оснащення освітнього процесу, однак загалом вони пов'язані із спеціально організованими заняттями. Однак для дітей дошкільного віку не менш важлива спільна ігрова діяльність і самостійна гра, яка забезпечує всебічний розвиток дітей дошкільного віку. Сьогодні педагог має труднощі у підборі розвивального ігрового матеріалу, а це в свою чергу пов'язано з неготовністю вихователя проектувати предметно-ігрове середовище [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-психологічні основи організації предметно-ігрового середовища як невід'ємної частини дошкільної освіти розкрито у наукових розвідках таких учених кінця XIX – першої половини XX століття, як: Л. Виготського, О. Запорожця, Д. Ельконіна, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, а також сучасників, зокрема: О. Вісангрієва, Н. Гринявичене, К. Карасьова, Г. Лаврентьєва, Л. Лохвицька, І. Новик, С. Новоселова, Т. Піроженко та ін. Вплив соціального середовища на розвиток особистості досліджували такі вчені-класики як, Л. Виготський, Л. Буєва, Л. Леонтьєв, З. Фрейд та сучасні вчені Ю. Волков, М. Гусєв, О. Кононко.

Аналіз досліджень, проведених науковцями, психолого-педагогічних і методичних джерел дає змогу дійти висновку, що проблема формування предметно-ігрового середовища дошкільного навчального закладу – це простір життєдіяльності дитини, тому воно повинне мати якості інтерактивності для всебічного розвитку дитини.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Як засвідчив проведений аналіз наукових джерел, проблема формування предметно-ігрового середовища ДНЗ не знайшла належного науково-теоретичного та практичного вивчення. З огляду на зазначене, метою статті є розкриття психолого-педагогічних особливос-

тей формування сучасного предметно-ігрового середовища ДНЗ.

Виклад основного матеріалу. Предметно-ігрове середовище є однією із складових розвивального середовища дошкільного навчального закладу. Сучасний філософський погляд на предметно-ігрове середовище полягає у розумінні його як сукупності предметів, що являють собою наочно сприйману форму існування культури, у яких відбитий досвід, знання, смаки, потреби багатьох поколінь. З точки зору психології, предметно-ігрове середовище є полем соціально-культурної діяльності, сферою передачі й закріплення соціального досвіду, культури й субкультури, розвитку творчості дитини. Зауважимо, що середовище ДНЗ виконує інформаційну функцію, таким чином кожен предмет несе певні відомості про оточуючий світ, що стає разом з передачею соціального досвіду.

Зосередимо увагу на тому, що формування предметно-ігрового середовища у ДНЗ вимагає орієнтації на концепцію цілісного розвитку дошкільника, що охоплює:

- «послідовну зміну предметно-ігрового середовища відповідно до віку дітей;
- урахування статевих особливостей і переваг, інтересів дітей;
- спрямованість на всебічний розвиток дитини;
- стимулювання творчих задумів та індивідуальних творчих проявів дітей» [7, с. 46].

Предметно-ігрове середовище «доцільно заповнювати речами, якими сміло можна маніпулювати: розгорнути, відкрити, використати для гри чи іншої діяльності. Дитина повинна мати змогу обстежувати, досліджувати, експериментувати» [1, с. 44].

Підтримуємо думку І. Роговик, про те, що у сучасних гуманістичних теоріях і практиках дошкільного виховання існує низка класифікацій предметно-ігрового середовища, але всі вони дотримуються важливого правила: незаповнене й безбарвне предметно ігрове середовище справляє на дітей негативний вплив, гальмує розвиток особистості. Перенасичене предметне середовище так само погано впливає на психіку дитини. І лише періодично поновлюване, варіативне, оптимально організоване предметно-ігрове середовище має розвивальний вплив, спонукає дитину до активної пізнавальної діяльності [5].

Окрім того, предметно-ігрове середовище в кожній віковій групі ДНЗ повинно мати відмітні ознаки, а саме:

- для дітей третього року життя – це досить великий простір для задоволення потреби в активному русі;

– для дітей четвертого року життя – це насичений центр сюжетно-рольових ігор з предметними й рольовими атрибутами;

– для дітей п'ятого року життя – врахування потреб дітей у грі з однолітками й їх можливість усамітнюватися;

– для дітей шостого-сьомого року життя – створення середовища, яке спрямоване на розвиток психічних процесів (сприйняття, пам'ять, увагу тощо) [8, с. 65].

Для створення предметно-ігрового середовища необхідно керуватися такими принципами:

– поліфункціональності середовища: предметно-ігрове середовище повинне відкривати безліч можливостей, забезпечувати не лише складові освітнього процесу, а повинне бути багатфункціональним;

– трансформації середовища, який пов'язаний з її поліфункціональністю – це можливість змін, що дозволяють, по ситуації, винести на перший план ту чи іншу функцію простору (на відміну від монофункціональних зон, які жорстко закріплюють функції за певним простором);

– варіативності, відповідно до сучасного освітнього процесу проект предметно-ігрових середовищ має конкретизувати його модельні варіанти для різних видів дошкільних навчальних закладів як прототипи для конкретних варіантів середовища, що розробляються вже самими педагогами-практиками [9].

Як стверджує О. Лобанова, предметно-ігрове середовище в сучасних дошкільних закладах має відповідати певним принципам:

– принцип вільного вибору реалізується, як право вибору дитиною теми, сюжету гри, ігрового матеріалу, місця і часу гри;

– принцип універсальності дозволяє дітям і вихователями будувати і змінювати ігрове середовище, трансформуючи її у відповідності з видом гри, її змістом і перспективами розвитку;

– принцип системності представлений поєднанням окремих елементів середовища між собою з іншими предметами, що залишають цілісне ігрове поле [3].

Іграшки й предметно-ігрове середовище ДНЗ повинні викликати у дитини позитивні емоції. Незалежно від віку діти граються із образними іграшками – це ляльки, різноманітні звірята. Дітям необхідні іграшки, позбавлені зовнішньої агресивності, виконані у приємній для очей колірній гамі, з якісних і безпечних матеріалів. Вираз «обличчя» іграшки повинен бути привітним, здивованим, цікавим, веселим, смутним, бешкетним тощо. Наявність в образній іграшки різних емоцій збуджує у дитини фантазію, викликає бажання гратися з такою іграшкою, включати її в уявний світ. Однак сьогодні можна побачити безліч м'яких іграшок, які не завжди бувають наділені зовнішньою виразністю, тому серед різноманіття м'яких іграшок улюбленими у дитини стають далеко не всі.

Для дитини старшого дошкільного віку важлива іграшка, з якою можна розгортати не тільки різноманітні «сімейні» сюжети, але й лялька-подружка, який можна довіряти всі свої таємниці. Особливо це важливо для дівчаток.

Створюючи ігрове середовище у ДНЗ, необхідно зважати на архетипи ігрових сюжетів,

враховувати, що в старшому дошкільному віці у хлопчиків і у дівчаток ці архетипи різні, але вони допомагають дитині усвідомити свою стать, свої можливості, жіночі або чоловічі якості. Ігрове середовище, що традиційно формується у дошкільних навчальних закладах, часто суперечить архетипу дитячої гри: не певною мірою враховуються статеві переваги дітей, створюється саме той світ, що їм до кінця дошкільного віку стає нецікавим.

Інша сторона предметно-ігрового середовища – це відповідність різноманіттю світу самої гри, що не завжди враховується в практиці роботи ДНЗ. Традиційно ми говоримо про те, що дитина любить грати в сюжетно-рольові ігри. Це безумовно так. Однак, сюжетно-рольова гра вимагає особливого предметно-ігрового середовища, що включає тематичні набори «Лікарня», «Перукарня», «Магазин» тощо. У практиці роботи ДНЗ ці набори часто залишаються незмінними протягом усього дошкільного дитинства [6].

На жаль, предметно-ігрове середовище іноді заважає розвитку дитячої гри, ігрової творчості, якщо воно переважане різними атрибутами. Так, наприклад, значна кількість баночок, скляночок, бинтів, «таблеток», різних медичних інструментів приводить до того, що дитина багато маніпулює з атрибутами, експериментує з ними, пробуючи, що можна зробити. Ігрові дії стають стереотипними: доктор обов'язково «слухає» хворого, робить укол, виписує рецепт. Місця для вигадки й фантазії у такій грі практично немає, тому що ігрове середовище жорстко сковує дії дитини. У цьому випадку ігровий сюжет практично не змінюється від молодшого до старшого дошкільного віку. Вихід із цієї ситуації, на перший погляд, здається парадоксальним. Тематичні набори для сюжетно-рольових ігор необхідно «мінімізувати, скоротивши кількість предметів і залишивши тільки те, що дійсно необхідні для розгортання гри, а далі все, що диктує ігровий задум, можна знайти, звернувшись до предметів-замінників, а їх пошук сам по собі стає захоплюючою справою» [6, с. 40].

Ігровий світ ДНЗ повинен відповідати сучасній соціальній дійсності. Сьогодні ігри, з якими діти грали багато десятиліть тому, поступово йдуть із нашого життя. Наприклад, традиційні ігрові сюжети «Магазин», «Перукарня», «Моряки» перетворюються в «Супермаркет» або «Мак-Дональдс», «Космічні подорожі», «Салон краси» та ін. Неактуальною стає гра в «Пошту». Предметно-ігрове середовище для сюжетно-рольової гри не повинно повертати дітей у те соціальне середовище, яке на сьогоднішній день не існує.

У традиційно сформованій практиці роботи ДНЗ й донині існують ігрові матеріали для ігор учорашнього дня, хоча часто діти їх ігнорують. У цьому випадку предметно-ігрове середовище існує саме по собі, а дитина зі своїми інтересами сама по собі. Створюючи тематичні набори для сюжетно-рольових ігор, важливо пам'ятати, що ДНЗ не готує дитину до життя як лікаря або перукаря. Завдання гри – допомогти розібратися в складному світі відносин між людьми, реалізувати свою уяву й фантазію, пережити емоції, пов'язані з розвитком сюжету. Предметно-ігрове середовище має цьому сприяти, а не заважати [2, с. 32].

Наразі важко перерахувати для вихователя всі можливі конкретні матеріали, необхідні для створення розвивального предметно-ігрового середовища в кожній віковій групі. По-перше, всю ігрову діяльність неможливо охопити, по-друге, у сучасному світі вже завтра можуть з'явитися нові матеріали й обладнання. Перелік конкретних матеріалів завжди буде недостатнім орієнтиром, тому тут дуже важливо саме прагнення педагога до розумного насичення середовища ігровими матеріалами.

Відсутність чітких орієнтирів призводить до того, що найчастіше в групових приміщеннях ДНЗ багато надлишкового матеріалу, у той же час багато чого бракує. Це пов'язано не тільки з об'єктивними обставинами, але й з людськими властивостями вихователя. Зважаючи до «свого» групового приміщення, вихователь не знаходить у собі сил розлучитися з «накопиченим» матеріалом. Наприклад, після випуску дітей у школу вихователь бере молодшу групу, а всі матеріали для старших дошкільників залишаються, однак вони є марними для малят [2, с. 33].

Ще одна психологічна властивість вихователя, що може призводити до перекручування ігрового середовища – надмірне захоплення матеріалами нового покоління за принципом «нове – значить гарне». Наприклад, багато груп ДНЗ заповнені пазлами, які витісняють всі традиційні настільні ігри, що мають набагато більшу розвиваючу цінність [2, с. 34].

Висновок. Таким чином, формування предметно-ігрового середовища ДНЗ – неодмінний елемент у здійсненні педагогічного процесу, що носить розвиваючий характер. Правильно організоване предметно-ігрове середовище дозволяє забезпечити реалізацію потреби дитини в активній і різноплановій діяльності; забезпечує «зону найближчого розвитку» дитини, стає складовим компонентом навчання, сприяє розвитку задатків у дітей; пропонує можливість для реалізації індивідуальних інтересів і потреб дітей, їх самостійної діяльності й ефективного нагромадження особистого досвіду; є засобом розширення можливостей дитини; сприяє формуванню розумових, психічних та особистісних якостей дошкільників.

Список літератури:

1. Гончаренко А. Сучасний підхід до створення розвивального середовища у ДНЗ / А. Гончаренко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 3. – С. 43-49.
2. Иванцова К.Е. Об актуальных аспектах создания благоприятной развивающей среды дошкольного образования / К.Е. Иванцова // Справочник старшего воспитателя дошкольного учреждения (спецвыпуск). – 2014. – № 8. – С. 32-34.
3. Лобанова Е.А. Дошкольная педагогика [Электронный ресурс]: учебно-метод. пособ. / Е.А. Лобанова. – Балашов: Николаев, 2005. – 76 с. – Режим доступа: <http://www.pedlib.ru/Books/1/0481/index.shtml>
4. Новик І.М. Проблема підготовки майбутніх вихователів до проектування предметно-ігрових середовищ у ДНЗ / І.М. Новик // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка: зб. наук. праць. Вип. 20 / Глухівський НПУ ім. О. Довженка; редкол. О.І. Курок (відп. ред.) [та ін.]. – Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. – С. 172-176. – (Серія: Педагогічні науки; вип. 20).
5. Роговик І. Предметно-ігрове середовище – важливий чинник розвитку творчої особистості дошкільника / І. Роговик // Практика упр. закл. освіти – 2010. – № 1. – С. 74-80.
6. Рыжова Н.А. Развивающая среда дошкольных учреждений / Н.А. Рыжова. – М.: Просвещение, 2003. – 197 с.
7. Седова Л.Н. Становление творческой личности в условиях развивающей среды ДОУ / Л.Н. Седова // Проблемы образования: теория и практика. – 2005. – № 1. – С. 45-49.
8. Семенова К. Организация предметной игровой среды в детском саду: учеб. пособие / К. Семенова. – М.: Аркти, 2012. – С. 64-69.